

УДК 37.091.12.011.3-051:044

Кардаш Н. В.

МУЗЕЙНО-ОСВІТНІЙ РЕСУРС У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті проаналізовано зміст професійної підготовки майбутніх вчителів технологій за спеціалізацією "Позашкільна освіта. Декоративно-прикладна творчість". Специфіка їх професійної підготовки полягає у тому, що основу блоку науково-предметної підготовки складають дисципліни декоративно-прикладного напрямку, які передбачають не лише теоретичне оволодіння знаннями з різних видів художніх промислів, але й набуття практичних умінь та навичок, самостійне виготовлення різних виробів. Автором обґрунтовується необхідність залучення нових ресурсів, для підвищення рівня професійної підготовки майбутніх вчителів технологій, а саме використання музейних засобів, як джерела морально-духовних традицій минулого нашого народу.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх вчителів технологій, музейно-освітній ресурс, музейна педагогіка, художні народні промисли, етнотдизайн.

Освіта завжди виступала основним показником рівня розвитку суспільства, а її зміст відображав педагогічно-інтерпретований досвід людства, накопичений за весь час його існування. Будь-які зміни у суспільному розвитку впливають на зміни в освіті. Інтеграційні процеси вітчизняної освіти в європейський освітній простір вимагають перегляду і зміни традиційних поглядів щодо змісту, якості викладання та підготовки майбутніх вчителів технологій. Специфіка змістового аспекту професійної діяльності вчителя технологій (спеціалізації "Позашкільна освіта. Декоративно-прикладна творчість") потребує залучення якісно нових ресурсів у процесі їх фахової підготовки. На основі аналізу змісту навчальних дисциплін та врахуванні специфіки подальшої практичної діяльності майбутніх учителів технологій можемо припустити, що одним із таких ресурсів є використання музейних засобів, які представляють невмирущі традиції наших пращурів, наочно демонструють їх світобачення та світогляд.

Протягом останнього десятиліття активно звертається увага на використання музейних засобів у процесі підготовки фахівців різних напрямків. Окремим аспектам музейної педагогіки присвячено праці Є. Ванслової, Л. Масол, Б. Столярова. Значення і роль музейної педагогіки у професійній підготовці студентів досліджували вчені-музеологи Г. Вішина, М. Гнедовський, О. Караманов, М. Нагорський, А. Новоселова, Л. Ордуханян, Ю. Павленко, Н. Пусепліна, С. Пшенична, С. Троянська та ін. Проведений аналіз педагогічно-музезнавчої літератури засвідчив, що музеї позитивно впливають не лише на якість освіти, але й мають великий виховний вплив на дітей молодшого шкільного віку та дорослої молоді (Т. Белофастова, Л. Данилова, В. Духельський, І. Калиниченко, О. Карпенко, Ю. Ключко, Ю. Павленко). Протягом останніх років особливості підготовки майбутніх учителів технологій (трудового навчання та обслуговуючої праці) були предметом дослідження дисертаційних робіт М. Курач, Л. Оршанського, Л. Пташнік, В. Стешенка, Л. Чистякової та ін. У роботах, зміст яких розкривав особливості художньо-трудової підготовки чи використання художніх народних промислів у процесі навчання? зазначалося про використання освітніх та ознайомчих екскурсій до музеїв. Проте використання музейно-освітніх ресурсів під час підготовки майбутніх учителів технологій цілеспрямовано не досліджувалось.

Метою статті є теоретично обґрунтувати використання музейно-освітніх ресурсів у змісті професійної підготовки майбутніх учителів технологій за спеціалізацією "Позашкільна освіта. Декоративно-прикладна творчість".

Студентська молодь є значною і, як показало життя, впливовою частиною нашого суспільства, яка визначає його соціально-економічний та духовний потенціал. Тому від рівня і якості освіти залежить їх підготовка до подальшої практичної діяльності та

конкурентоздатність на ринку праці.

Університетська освіта в процесі розвитку і виконання своїх соціальних функцій певним чином використовує освітні ресурси. Згідно із значенням, поданим у тлумачному словнику: “Ресурс – це запаси чого-небудь, які можна використати в разі потреби, засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності” [1, с. 1027]. Тому для повноцінного функціонування навчального закладу та якісної підготовки фахівців певного профілю (на рівні соціального замовлення) необхідно створювати і включати ресурси освіти. Розуміння освіти, як ресурсу знань породжує уявлення про освіту як феномен, сутність якого полягає у відтворенні в кожному новому поколінні великої частини культури, зі всіма засобами інтерпретації, трансляції та експансії. Таким чином освіта виступає ресурсом виникнення і розвитку “культурної” індивідуальності.

Музей – це унікальний простір, насичений високою силою інформаційної і емоційної взаємодії, побудований на принципах діалогу культур, розділених у часі і просторі. Завдяки своїм сутнісним рисам він має виняткові можливості впливу на особистість, формування її світогляду та духовності [7].

Як стверджують психологи, музейний світогляд викликає найвищі душевні почуття людини. На жаль, сучасна молода людина мало споглядає природну й художньо-мистецьку красу. Це підтверджують і наші опитування, проведені серед студентів молодших курсів та студентів-випускників (спеціалістів та магістрів). Результати показали, що більшість опитаних респондентів без особливої потреби музеї не відвідують (здебільшого це студенти перших курсів). Проте окремі з них все ж зазначили, що відвідують музейні виставки, тематика яких відповідає їх захопленням тим чи іншим видом художніх народних промислів. Студенти-випускники “змушені відвідати музей”, оскільки це необхідно для виконання навчальних завдань (виконання лабораторних робіт, підготовка і написання курсової роботи з “Етнодизайну”, розробка залікового виробу тощо).

Великий досвід щодо використання музейної спадщини в освітніх цілях напрацьовано в країнах Європи (Австрії та Німеччині), США, Росії. Експертами з Ради Європи метод “музейних уроків” визнано як один з основних при викладанні історичних дисциплін у середній школі, а екскурсії в музей розцінюються як діалогічна форма історично-культурної освіти.

Російськими науковцями обґрунтовано і розроблено спеціальну навчальну програму для початкової школи “Здрастуй, музей!”. Авторами запропоновано поетапне введення учнів 1-4 класів у світ музейного мистецтва, зокрема від умінь дивитися і бачити – до ознайомлення з різними видами мистецтв [6].

Результатом багаторічного і плідного досвіду всіх науковців стало утворення нового напрямку педагогіки – музейна педагогіка. Одним з її основних завдань є створення сприятливих умов для спілкування студентів з музейним предметом. При визначенні музейного предмета більшість дослідників робить акцент на його достовірності, називаючи його “автентичним джерелом знань і емоцій”, а також вони звертають увагу на те, що це “рухомий об’єкт реальної дійсності” [7].

Виділяють 3 основні властивості музейного предмета: інформативність – здатність музейного предмета бути джерелом інформації; експресивність – здатність викликати емоції; аттрактивність – здатність привертати увагу. Проте чимало науковців, як домінуючі, визначають наступні функції, а саме: репрезентативність – здатність музейного предмета служити джерелом інформації та характеризувати певну епоху або явище; асоціативність – здатність викликати емоції, асоціації. Рівень вираженості вказаних властивостей визначають цінність музейного предмета, яка є його важливою характеристикою. Наукова цінність музейного предмета визначається його здатністю служити джерелом інформації і пов’язана з властивістю інформативності. В свою чергу, естетична і художня цінність предмета визначаються його здатністю викликати естетичні переживання і пов’язані з властивістю аттрактивності та експресивності. Останнім часом

музейний предмет розглядають як носій людської енергетики. Музейний предмет концентрує в собі особливу енергетику – енергію, якою її наділила людина, яка її створила чи користувалася нею [3; 4].

Ресурс музею – це його здатність відтворювати, поглиблювати в експозиції зміст навчальних програм, нарощувати потужність професійно-педагогічного потенціалу, бути доступним і придатним для реалізації в умовах навчального процесу, зрозумілим для більшості споживачів музейної інформації.

Під поняттям “музейно-освітній” ресурс розуміють внутрішню здатність музею як педагогічного елемента здійснювати якісне збагачення навчального процесу, підвищення його культурно-просвітницького потенціалу або сприяти цьому [5]. На основі проведеного аналізу літературних джерел музейні ресурси можна поділити на 3 види: історичні, освітні та соціокультурні. До важливих компонентів музейно-освітнього ресурсу, які сприяють професійній підготовці майбутніх учителів технологій, ми відносимо форми й методи педагогічної діяльності в музейному середовищі, результат педагогічного процесу й підсумки дослідницької-етнографічної роботи, музейно-педагогічну інформацію про музейно-освітні програми, їх специфіку та методичне забезпечення тощо.

У навчальному плані підготовки майбутніх учителів технологій за спеціалізацією “Позашкільна освіта. Декоративно-прикладна творчість” до блоку науково-предметної підготовки включено дисципліни декоративно-прикладного напрямку, а саме: “Теоретичні основи декоративно-прикладного мистецтва”, “Художні народні промисли”, “Спецкурс з декоративно-прикладного мистецтва”, “Практикум з декоративно-прикладної творчості” та “Етнодизайн”. Перераховані навчальні курси можна поділити на 2 групи: вивчення одних передбачає теоретичну і практичну складову навчального процесу (лекції і лабораторні заняття) та інші, програмою яких передбачено лише виконання лабораторних робіт. Проте цей поділ цілком умовний, оскільки навіть під час лабораторних занять з “Художніх народних промислів” та “Практикуму з декоративно-прикладного мистецтва” майбутні учителі технологій не тільки практично виконують поставлені завдання (опрацьовують різні техніки та стародавні шви української вишивки, бісероплетіння, писанкарство тощо), але й паралельно засвоюють теоретичні відомості, які необхідні для якісного і правильного виконання роботи.

Програмою навчального курсу “Етнодизайн” передбачено ознайомлення майбутніх учителів технологій (спеціалізація “Позашкільна освіта. Декоративно-прикладна творчість”) з особливостями комплексів одягу різних етнографічних регіонів України (типами крою, особливостями колористики та орнаментики, специфікою декорування різних частин одягу, типологією одягу різних верств населення, декорування речей ужиткового призначення тощо).

Закріплення лекційного матеріалу відбувається на лабораторних роботах, зокрема перша робота, яка проводиться під час екскурсії до музею, пов’язана із аналізом етнографічного матеріалу. Студентам необхідно провести аналіз декоративних форм та різних зразків вишивок і орнаментів, які можуть бути використані на рушниках, скатертинах, ліжниках, одязі, виконати замальовування зразка та ескіз опрацьованого виробу. Кожен виконує завдання індивідуально і самостійно. Таким чином опрацьовується більша кількість етнографічного матеріалу, а також більшою кількістю зразків поповнюється наш каталог зразків стародавньої вишивки.

Під час роботи з експозиціями музею студенти теж можуть проаналізувати якість виконання роботи, оскільки це не виставка майстринь, а демонстрація робіт, які буди знайдені і збереглися до наших днів. Роботи бувають різними, що дає можливість студентами розмірковувати над тим, хто автор роботи, які недоліки щодо технічного виконання тощо. Це теж додатковий досвід щодо вивчення художніх промислів та різного виду декоративно ужиткового мистецтва. Адже мистецтво художніх народних промислів України являє собою цілісну систему, в якій відображено досвід, життя нашого народу,

його бачення законів краси, канони життя, чинник, що визначав становлення світоглядної позиції молодого покоління, засвоєння способів культурної ідентифікації та педагогічних засобів передавання, трансляції здобутків народу від одного покоління до іншого. Лише завдяки незліченим повторенням схем, мотивів, образів, форм утверджена художня традиція передається з покоління у покоління, удосконалюючись і набуваючи довершеності.

Окрему увагу хочемо звернути на виконання курсової роботи з “Етнодизайну”, яка передбачає розробку власної колекції одягу на задану тематику. Змістом курсової роботи передбачено аналіз крою, тканини, орнаментики та кольористики не лише обраного виду одягу, але й його регіональних особливостей. Для того, щоб активізувати майбутніх учителів технологій до дослідно-етнографічної роботи, ми пропонуємо їм обрати етнографічний регіон, з якого вони родом. В даному випадку, студентам необхідно відвідати краєзнавчі музеї у рідних містах, попрацювати з експозицією музею, зробити фото звіт та напрацювати етнографічний матеріал, який стане основою їх курсової роботи, а також буде корисним у подальшій практичній діяльності у школі чи позашкільному навчальному закладі.

Під час захисту лабораторних робіт та курсової роботи майбутні учителі технологій демонстрували матеріали власних етнографічних досліджень. Студенти ділилися враженнями від відвідин краєзнавчих музеїв у рідних місцях. Всі вони зазначали, що у, здавалося б, знайомих місцях, знаходили щось зовсім нове, сприймали представлені експозиції по новому, починали бачити те – на що раніше не звертали увагу.

Ознайомчі екскурсії завжди були складовою програм, які направлені на вивчення художніх промислів чи декоративно-ужиткового мистецтва, проте вони мали більш ознайомчий характер, так звана екскурсія входження у світ декоративного мистецтва”, щоб давало уявлення про те чим будуть займатися, як воно виглядає і де використовується, обґрунтувати вивчення, підсилити мотивацію, та пробудити інтерес. Проте зараз зміст екскурсій носить зовсім інший характер, студенти не просто дивлять на експозицію, вони аналізують вироби, щодо колористики, технік, композиційного вирішення. Проте для того щоб екскурсія і робота з музейними експонатами була плідною студентів необхідно вчити дивитися, бачити, розглядати і аналізувати.

Зміст дисциплін, які входять до блоку науково-предметної підготовки спрямований на забезпечення майбутніх учителів технологій необхідними теоретичним знаннями, практичними вміннями та навичками з різних видів художніх ремесел та декоративно-ужиткового мистецтва. Ця освітньо-мистецтвознавча підготовка доповнює загальну психолого-педагогічну та політехнічну підготовку складовою, яка більше спрямована на вказану спеціалізацію.

Оскільки ми готуємо спеціалістів для загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, тому необхідно враховувати всі нововведення, що відбулися:

1. Варіативну частину нових програм з “Трудового навчання” (2013 р.) наповнюють програми варіативних модулів, зміст більшості з яких спрямований на вивчення різних видів художніх народних промислів та декоративно-ужиткового мистецтва.
2. Створення гуртків у позашкільних навчальних закладах, які спрямовані на вивчення нових “відроджених” видів рукоділля та декоративно-ужиткового мистецтва.
3. Поява протягом останніх років великої кількості літературних джерел, інтернет ресурсів у соцмережах та різноманітних матеріалів для творчості.
4. Історичні події, які відбуваються.

Підведемо підсумок: специфіка вивчення різних видів художніх народних промислів чи декоративно-ужиткового мистецтва полягає в тому, що зміст програм дисциплін цього напрямку спрямований на те, що робота студентів носить не лише репродуктивний характер, але й великий творчий і дослідно-експериментальний частину.

Основний зміст роботи під час вивчення всіх дисциплін декоративно-прикладного

напряму – це робота зі зразками стародавніх швів та різноманітними техніками. Робота потребує постійного оновлення, оскільки студентам не цікаво працювати з тими зразками, з якими працювали їх попередники. Вони хочуть проявити власні творчі задуми та реалізувати творчі амбіції.

Орнаменти, які майбутні учителі технологій знаходять у різноманітних виданнях чи інтернет ресурсах цікаві, проте найбільшого емоційного захоплення і ефективного впливу на якість вивчення та підвищення інтересу до навчання викликають роботи із “першоджерелами” – виробами чи окремими елементами від виробів, які були виконані багато років тому нашими прапрабабусями. Велике емоційне піднесення і гордість відчувають майбутні учителі технологій, коли старі візерунки “оживають” у їх виробках.

Бувають випадки, коли студенти самі приносять старі речі з бабусиних скринь. Проте з кожним роком зразків стародавньої української вишивки стає все менше, оскільки дуже мало залишилося майстринь, які знали усі секрети і закони вишивки. На відміну від сучасних традицій, при розробці орнаментики та композиційного вирішення, при розташуванні оздоблення вони користувалися давніми знаннями, вірили у магічність та обереговість своєї роботи. Цей важливий момент, на жаль, втратив своє значення у сучасній гонитві за модою. Тому для того, щоб змінити цю ситуацію, необхідно щоб майбутні учителі технологій володіли знаннями з семантики вишивки, а це можливо під час дослідницької роботи чи навчань у музеї, при безпосередньому контакті з першоджерелами.

У наш час вишивання носить більш репродуктивний характер, тому що орнаменти та візерунки відтворюються, не вникаючи у їх архаїчний зміст, використовуючи у поясненні “подобається не подобається” “підходить не підходить”. Це спричиняє сприйняття вишивки чи інших декоративних елементів, лише як елемента декору, а не як певного оберега.

Просвітницька робота та освітні проекти (лекції, майстер – класи, організація святкувань різних календарних свят), які періодично організують різні музеї (маємо на увазі м. Києва) [8; 9], спрямовані на людей, які цікавляться історією та традиціями свого народу, люблять самостійно творити, займаються самоосвітою та саморозвитком. Всі ці освітні заходи спрямовані на популяризацію та глибше вивчення звичаїв та традицій нашого багатогранного народу. На жаль, зміст цих освітніх програм здебільшого носить лише краєзнавчий та мистецтвознавчий характер, низька проінформованість не дає можливості залучити велику кількість людей. У сьогоденних умовах необхідна спільна співпраця музеїв і навчальних закладів, розробка спільних програм і проектів. Пізнавальну інформацію, яку отримують студенти від музейних працівників, накладається на ті відомості, отримані на заняттях і як результат вони обдуманно починають використовувати ті чи інші символи, кольорову гаму та композиційне вирішення власних виробів різного призначення.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Ми вважаємо, що активне використання музейно-освітніх ресурсів у системі вищої освіти України сприятиме глибокій і фаховій підготовці майбутніх учителів технологій, які зможуть самостійно творчо мислити і вдумливо використовувати досвід пращурів на шкільних заняттях з трудового навчання та технологій та під час гурткової роботи. Практика використання спільних із музеями освітніх заходів, доречна не лише у змісті професійної підготовки майбутніх учителів технологій (спеціалізації “Позашкільна освіта. Декоративно-прикладна творчість”), але й майбутніх учителів технологій інших спеціалізацій, оскільки до навчального плану включено дисципліни, зміст яких можуть суттєво доповнити і оновити використання музейних ресурсів (виробів одягового та побутово-інтер’єрного призначення, виробів з деревини, ковані вироби тощо). На нашу думку, доцільно було б включити в практику навчання так звану “музейну практику”, яка б дозволила нашим випускникам, майбутнім учителям технологій, розширити теоретичні знання та оволодіти практичними

уміннями і навичками роботи з музейними експонатами та фондами, здійснювати свої етнографічні дослідження.

Використана література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : Перун, 2004. – 1440 с.
2. Караманов О. Музейна педагогіка як засіб формування професійних цінностей студента-історика / О. Караманов // Вісник Львів. держ. ун-ту. Серія педагогічна. – Львів, 2006. – Вип. 21. – Ч. 2. – С. 119-125.
3. Павленко Ю. Стан практичної використання музеїв педагогічного профілю у професійній підготовці майбутнього вчителя / Ю. Павленко // Імідж сучасного педагога. – 2007. – № 5-6. – С. 7-10.
4. Пусепліна Н. Зміст і форми діяльності музейного комплексу вищого педагогічного закладу освіти / Н. Пусепліна // Імідж сучасного педагога. – 2007. – № 5. – С. 14-17.
5. Снагощенко В. В. Музейно-освітній ресурс у професійній підготовці майбутнього вчителя історії / В. В. Снагощенко // Теорія та методика навчання суспільних дисциплін (наук.-метод. видання). – 2011. – Вип. 1. – С. 23-28.
6. Соколова Н. Д. Мир музея: учеб пособие для учителей начальной школы / Н. Д. Соколова, Б. А. Столяров, Н. Н. Бельфор; Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена и др. – СПб: СпецЛит., 2000. – 128 с. (Музейно-педагогическая программа “Здравствуй музей”).
7. Столяров Б. А. Музейная педагогика: учеб. пособие для студ. пед. и гуманитарных вузов / Б. А. Столяров. – М.: Высш. шк., 2004. – 216 с.
8. Режим доступу : <http://honchar.org.ua/p/zaproshujemo-na-ekskursiji-ta-interaktyvni-zanyattya/>
9. Режим доступу : <http://www.pyrohiv.com.ua/ua/textpages/read/1/pro-muzej>

References:

1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / [uklad. i hol.red. V. T. Busel]. – K., Irpin : Perun, 2004. – 1440 s.
2. Karamanov O. Muzeina pedahohika yak zasib formuvannia profesiinykh tsinnostei studenta-istoryka / O. Karamanov // Visnyk Lviv.derzh.un-tu. Seriiia pedahohichna. – Lviv, 2006. – Vyp. 21. – Ch. 2. – S. 119-125.
3. Pavlenko Yu. Stan praktychnoi vykorystannia muzeiv pedahohichnoho profilu u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia / Iu. Pavlenko // Imidzh suchasnoho pedahoha. – 2007. – № 5-6. – S. 7-10.
4. Puseplina N. Zmist i fory diialnosti muzeinoho kompleksu vyshchoho pedahohichnoho zakladu osvity / N. Puseplina // Imidzh suchasnoho pedahoha. – 2007. – № 5. – S. 14-17.
5. Snahoshchenko V. V. Muzeino-osvitnii resurs u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia istorii / V. V. Snahoshchenko // Teoriia ta metodyka navchannia suspilnykh dystsyplin (nauk.-metod. vydannia). – 2011. – Vyp. 1. – S. 23-28.
6. Sokolova N. D. Mir muzeya: ucheb posobie dlya uchiteley nachalnoy shkoly / N. D. Sokolova, B. A. Stolyarov, N. N. Belfor; Ros. gos. ped. un-t im. A. I. Gertsena i dr. – Spb : SpetsLit., 2000. – 128 s. (Muzeyno-pedagogicheskaya programma “Zdravstvuy muzey”).
7. Stolyarov B. A. Muzeynaya pedagogika: Ucheb. posobie dlya stud. ped. i gumanitarnykh vuzov / B. A. Stolyarov. – M.: Vyssh. shk., 2004. – 216 s.
8. <http://honchar.org.ua/p/zaproshujemo-na-ekskursiji-ta-interaktyvni-zanyattya/>
9. <http://www.pyrohiv.com.ua/ua/textpages/read/1/pro-muzej>

Кардаш Н. В. Музейно-образовательный ресурс в содержании профессиональной подготовки будущих учителей технологий.

В статье проанализировано содержание профессиональной подготовки будущих учителей технологий по специальности “Внешкольное образование. Декоративно-прикладное творчество”. Специфика их профессиональной подготовки заключается в том, что основу блока научно-предметной подготовки составляют дисциплины декоративно-прикладного направления, которые предусматривают не только теоретическое овладение знаниями по различным видам художественных промыслов, но и приобретения практических умений и навыков, самостоятельное изготовление различных изделий. Автором обосновывается необходимость привлечения новых ресурсов для повышения уровня профессиональной подготовки будущих учителей технологий, а именно использование музейных средств как источника морально-духовных традиций прошлого нашего народа.

Ключевые слова: профессиональная подготовка будущих учителей технологий, музейно-образовательный ресурс, музейная педагогика, художественные народные промыслы, этнодизайн.

Kardash N. V. Museum and Educational Resources in the Content of Vocational Training of Future Technology Teachers.

The article contains the analysis of content of vocational training of future technology teachers majoring in out-of-school education and decorative and applied creative activity. Their vocational training specific is in decorative and applied direction of subjects which form the basis of scientific and subject training and provide not only theoretical knowledge on artisanal handicraft but also obtaining of practical skills and making of different things with one's hands. The author substantiated the necessity of involvement of new resources to increase the level of vocational training of future technology teachers, in particular, through the museums as sources of the past moral and spiritual traditions of our nation.

Keywords: future technology teachers vocational training, museum and educational resource, museum pedagogy, artisanal handicraft, ethnic design.

УДК 744:004 (075.8)

Козяр М. М., Сасюк З. К.

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ НАРИСНОЇ ГЕОМЕТРІЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У дослідженні аналізуємо погляди західноєвропейських, українських і російських учених щодо того, що слід вивчати з нарисної геометрії у вищій школі, методи, якими її слід викладати, на противагу тому, як нарисну геометрію викладають зараз. Зокрема, звертаємо увагу на використання ІКТ, теорії ігор у викладанні нарисної геометрії та проблемного навчання. Крім того, здійснюємо огляд проблем у викладанні і вивченні нарисної геометрії.

Ключові слова: вищий навчальний заклад; нарисна геометрія; методичне забезпечення навчання; інформаційно-комунікаційні технології навчання.

В умовах сучасного інформаційного суспільства все помітнішою стає інтелектуалізація переважної більшості видів трудової діяльності людини. Показником цього є необхідність уявно передбачати перебіг технологічних процесів, обирати оптимальні варіанти кінцевих результатів виробничих процесів і багато іншого. Тому цілком закономірно, що учасник виробничого процесу повинен постійно оперувати динамічними образами засобів і продуктів діяльності. Для цього в кожній людині повинно бути сформоване просторове мислення. Саме воно забезпечує свідоме засвоєння професійних виробничих знань, оперування різними знаковими моделями, які замінюють реальні виробничі об'єкти.

У ХХІ ст. всі науки переживають нове піднесення. Форсований прогрес змінює реалії життя швидше, ніж науково-педагогічні працівники встигають реагувати на них. Усі науковці стикнулися з проблемою того, як поступово, але динамічно та ефективно змінювати навчання і викладання, як передавати нові знання і формувати навички, що необхідні і студенту, і науково-педагогічному працівнику сьогодні. Не винятком стала й нарисна геометрія.

Існує значна кількість наукових робіт, присвячених проблемам викладання графічних дисциплін в Україні та Росії в цілому і певним її аспектам зокрема (О. В. Бубенніков, А. П. Верхола, В. О. Гордон, Г. С. Іванов, Б. Д. Коваленко, С. М. Ковальов, С. М. Колотов, Ю. І. Корольов, О. В. Локтев, В. Є. Михайленко, В. Г. Серпученко, Р. А. Ткачук, С. О. Фролов, А. М. Хаскін, А. Т. Чалий, О. О. Чекмарьов, М. Ф. Четверухін, В. І. Якунін та ін.). Але не тільки Україна стикається з цією проблемою. Країни Європи також мають схожу ситуацію з проблем використання форм і методів навчання графічним дисциплінам і зокрема нарисній геометрії. Окремі аспекти задекларованої проблеми розкрито в працях вітчизняних учених: О. М. Джеджули, М. М. Козяра, Г. О. Райковської, М. Т. Юсупової та